

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Vår fil: B09-SO025
Vårt arkiv: 460
Saksbeh: Stian Oen

Oslo, 18. januar 2010

Vedr. utkast til forskrift om arbeidsavklaringspenger og utkast til forskrift om tilleggsstønader etter folketrygdloven kapittel 11 og endringer i ny § 11-13 tredje ledd i folketrygdloven - Høring

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) viser til at det 3. desember 2009 ble sendt ut høringsforslag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) med utkast til forskrifter om arbeidsavklaringspenger i tilleggsstønader til arbeidsavklaringspenger. Høringsfristen ble satt til 14. januar. Etter avtale med Arbeidsdepartementet fikk FFO utsatt høringsfristen til 18. januar.

FFOs SYNSPUNKTER

FFOs synspunkter på forslagene som fremkommer i høringsnotatet kan oppsummeres i følgende punkter:

- *FFO mener stønadens varighetsperiode bør fastsettes ut fra hensiktsmessighetshensyn, ikke tidsbegrensninger*
- *FFO mener flere av forskriftsforslagets begreper kan være problematiske*
- *FFO mener maksimal vedtaksperiode bør kunne være på mer enn ett år*
- *FFO foreslår et høyere barnetillegg enn hva forskriftsforslaget legger opp til*
- *FFO mener barnetillegget må ytes for alle ukens sju dager*
- *FFO ber om at det forskriftsfestes bestemmelser i tilknytning til unntak fra meldeplikten*
- *FFO er opptatt av at stønaden til bøker og undervisningsmateriell skal treffe målgruppen godt nok*

GRUNNGIVELSE

Stønadens varighet

Det er fra før lovfestet at maksimal varighetsperiode for arbeidsavklaringspenger er fire år. Samtidig er det også lovfestet at denne stønadperioden i særlige tilfeller kan forlenges. Den foreslåtte forskriften tar sikte på å definere nærmere bestemmelsen for slik forlengelse.

AID går inn for at stønadens varighet kan forlenges dersom mottakeren

”på grunn av sykdom, skade eller lyte har behov for særlig langvarig utredning, oppfølging, behandling, rehabilitering eller særlig langvarige arbeidsrettede tiltak, og medlemmet etter en ny arbeidsevnevurdering (jf. arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 14a) fortsatt anses å ha en viss mulighet for å komme i arbeid”.

FFOs prinsipielle standpunkt har vært og er at oppfølgingsløp bør ha en varighet og kostnad som sikrer mottakeren størst mulighet til deltaking i arbeidslivet. Det viktigste argumentet som ligger til grunn for dette standpunktet er tilgjengelig kunnskap om at funksjonshemmede oppnår større gevinst enn andre i form av økt arbeidslivsdeltakelse ved at det gjennomføres lengre utdanninger og kompetansebyggende løp. Dette argumentet samsvarer i tillegg godt med NAV-reformens målsetning om færre på stønad, og flere i arbeid og aktivitet.

Den strenge regelverksbestemmelsen AID går inn for synes ikke å ha den samme målsetningen, men kan derimot se ut til å sikte mot å gi NAVs ansatte et strengt regelverksgrunnlag å forholde seg til. Konsekvensen av et slikt regelverk vil rent praktisk kunne bli at det ikke tilstås lange nok stønadsløp til å sikre den enkelte optimale muligheter for overgang til arbeidslivsdeltakelse.

FFO mener derfor forskriften isteden bør rettes inn mot at stønaden skal kunne forlenges for den tiden som vil være hensiktsmessig for å gi stønadsmottakeren optimale muligheter for å komme i jobb. FFO vektlegger at en slik utforming av regelverket i større grad vil samsvare med en av de viktigste intensjonene bak NAV-reformen, om at så mange brukere som mulig skal få tettere og mer individualisert oppfølging.

Problematisk begrepsbruk

FFO viser til at begrepet ”særlig langvarig” i utkastet til forskriftstekst benyttes som et vilkår for forlengelse av stønadperioden. Dette fremstår som en lite hensiktsmessig formulering, all den tid det bør være hvorvidt forlengelse av stønadperioden gir økt mulighet for overgang til høvelig arbeid som bør vurderes. Et fokus på hva som skal legges i begrepet ”særlig langvarig” vil kunne føre til et lite hensiktsmessig fokus på begrepsinnholdet fra saksbehandlers side. FFO foreslår derfor at den nevnte formuleringen bortfaller, og at det isteden rettes fokus mot om en forlengelse av stønadperioden vil kunne innebære overgang til arbeid.

FFO vil i tillegg peke på at bruken av formuleringen ”sykdom, skade eller lyte” er problematisk når anvendelsesområdet er forlengelse av stønaden. En mottaker av arbeidsavklaringspenger har rimeligvis allerede en ”sykdom, skade eller lyte”, og det

virker derfor rimelig å anta at en vurdering av om denne nødvendiggjør særlig langvarig oppfølging i mange tilfeller vil variere sterkt fra brukers og saksbehandlers ståsted. Dette gjør formuleringen lite hensiktsmessig sett fra et brukerperspektiv.

All den tid det som nevnt ligger implisitt at en stønadsmottaker har en "sykdom, skade eller lyte", mener FFO derfor at denne formuleringen kan bortfalle.

Maksimal vedtaksperiode

Det legges fra AIDs side opp til å forskriftsfeste at maksimal vedtaksperiode ved innvilgelse og forlengelse av stønaden skal være ett år. Denne bestemmelsen følger av Stortingets lovbehandling ved innføring av arbeidsavklaringspenger i folketrygdloven i 2008.

FFO vil likevel påpeke at det ideelt sett bør legges opp til større grad av fleksibilitet når beslutninger om innvilgelse og forlengelse av stønadsperiode skal fattes. Det er fullt mulig å se for seg at eksempelvis et videre løp med lengre varighet enn ett år er hensiktsmessig. Forskriften bør derfor ideelt sett ha en åpning for at maksimal vedtaksperiode skal kunne være på lengre enn ett år.

Når det foreslås forskriftsfestet at det skal fastsettes minst ett årlig oppfølgingspunkt per år, er dette slik FFO ser det et tilleggsargument for at selve vedtaksperioden skal kunne vare lengre enn ett år. På denne måten vil NAV uansett ha det nødvendige rettsgrunnlaget for å sikre at den påkrevde innsikten i stønadsmottakerens oppfølgingssituasjon er tilstede. I den forbindelse har FFO merket seg at det i høringsnotatet varsles at det tas sikte på å innføre halvårlege oppfølgingspunkter fra 2011. En slik endring vil forsterke NAVs innsikt i stønadsmottakerens oppfølgingssituasjon ytterligere.

Barnetillegget

AID foreslår et standardisert barnetillegg på kroner 27 per dag per barn fem dager i uka. Dette innebærer at barnetillegget vil bli det samme som for mottakere av rehabiliteringspenger og attføringspenger i dag, men vesentlig mindre enn det behovsprøvde barnetillegget som mottakere av tidsbegrenset uførestønad i dag tilstås.

Dagens behovsprøvde barnetillegg i folketrygden er begrenset oppad til 0,4 G, som i dag tilsvarer maksimalt kroner 29.152. Det standardiserte barnetillegget for mottakere av arbeidsavklaringspenger vil til sammenligning på årsbasis utgjøre kroner 7.020 per barn, altså en forskjell på godt over 20.000 kroner årlig.

For FFO har barnetillegget i både folketrygdens korttidsytelser og for uførepensjonister vært en svært viktig sak over lengre tid. FFO har på denne bakgrunn ved flere tidligere anledninger krevd at barnetillegget i den nye stønaden med arbeidsavklaringspenger må legges på et langt høyere nivå enn 27 kroner per dag per barn. Dette synspunktet ligger fast.

Det viktigste argumentet for et vesentlig høyere barnetillegg enn såvidt over kroner 7.000 i året per barn, er levekårssituasjonen for mottakere av arbeidsavklaringspenger som er i en forsørgersituasjon. Dette er en gruppe som over

en lengre tidsperiode vil ha en relativt krevende inntektssituasjon, noe som trolig vil påvirke de økonomiske rammebetingelsene for forsørgersituasjonen. Dette vil naturlig nok også kunne påvirke oppvekstsituasjon til barna av stønadsmottakere.

FFO vil i tillegg minne om Regjeringens ambisjoner når det gjelder innsatsen mot fattigdom, og da særlig barnefattigdom. Et barnetillegg på den størrelsen som det legges opp til i forslaget til forskriftstekst vil neppe medvirke til å redusere barnefattigdommen i Norge, snarere tvert i mot. All den tid mottakere av tidsbegrenset uførestønad skal overføres til den nye stønaden med arbeidsavklaringspenger, innebærer forslaget til nivå på barnetillettet at denne gruppen for fremtiden vil få et betydelig lavere samlet stønadsnivå.

Barnetillegg sju dager i uken

FFO er sterkt kritisk til at det foreslås at barnetillettet kun skal ytes for fem av ukens sju dager. Et forsørgeransvar gjelder for alle årets dager, også for stønadsmottakere. En ordning der barnetillettet bare ytes for 260 dager i året synes derfor som en utelukkende fiskalt motivert innsparing. Med bakgrunn i at ordningen med barnetillegg gjelder for en gruppe som i utgangspunktet er levekårsmessig utsatt, fremstår dette som en urimelig praksis, som derfor bør avskaffes.

Stortinget har allerede bestemt at barnetillettet for mottakere av arbeidsavklaringspenger skal være standardisert. FFO går derfor inn for at nivået på det standardiserte barnetillettet økes betydelig i forhold til nivået i den foreslåtte forskriften. Konkret vil FFO foreslå et barnetillegg på kroner 80 per dag per barn, men for sju dager i uken istedenfor bare fem dager. Dette vil på årsbasis gi mottakere av arbeidsavklaringspenger et barnetillegg på kroner 29.200.

Meldeplikten

FFO viser til at det i folketrygdlovens § 11-7 (om meldeplikt) heter at

"Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om innholdet i meldeplikten."

I den foreslåtte forskriften er det imidlertid så vidt FFO kan se ikke foreslått regler knyttet til innholdet i meldeplikten. Dette er uheldig, fordi det er behov for regelverk knyttet til søknader om fritak fra meldeplikten utover den praksisen NAV ut fra folketrygdloven vil bli pålagt å etablere på feltet.

FFO mener det er svært viktig at det gis så klare regler som mulig knyttet til adgangen til fritak fra plikten til å innlevere meldekort, både av hensyn til brukernes rettssikkerhet og NAVs praktisering av fritakssøknader. I så måte fremstår det derfor som underlig at det ikke er utarbeidet regelverk i tilknytning til spørsmålet i den foreslåtte forskriften, all den tid folketrygdlovens § 11-7 som nevnt åpner for forskrift her.

Slik FFO ser det er det naturlig at en forskriftsfesting av adgangen til fritak fra plikten til å innlevere meldekort først og fremst tar sikte på å lette situasjonen for stønadsmottakere som vil få uforholdsmessige belastninger som følge av krav om reglemessig innlevering av meldekort. I tillegg bør fritak fra meldeplikten også kunne

gis når det er på det rene at endringer av betydning for stønadens utmåling ikke vil inntreffe over lengre tid. En slik praksis vil være i tråd med hele hensikten med NAV-reformen, om at den enkelte bruker i større grad skal møtes ut fra individuelle behov og forutsetninger. FFO tror et slikt premiss for NAVs møte med enkeltbrukerne er en viktig forutsetning for at flere skal kunne komme i arbeid og aktivitet.

FFO vil også påpeke at meldekortsystemet og håndteringen av dette nødvendigvis innebærer en byråkratisk utfordring for NAV. Ved å legge til rette for et visst omfang av unntak fra meldeplikten for brukere der dette er naturlig, kan trolig omfanget av meldekort som skal innleveres reduseres i et ikke ubetydelig omfang. For NAVs del vil dette i noen grad kunne frigjøre personellmessige ressurser, som dermed kan settes inn i innsatsen med NAVs øvrige arbeidsoppgaver.

Stønad til bøker og undervisningsmateriell

I forskriften om tilleggsstønader foreslås det at deltakere i undervisningsopplegg på videregående skolenivå mottar 3.280 i stønad til bøker og undervisningsmateriell per skoleår, mens deltakere i opplæringsopplegg på universitets-, høyskole- eller fagskolenivå mottar kroner 6.540 per skoleår. I forbindelse med denne bestemmelsen knyttes det også en regel om at personer som grunnet funksjonshemming har særlig store utgifter til bøker og undervisningsmateriell, kan få hele utgiften til bøker og undervisningsmateriell dekket.

FFO vil påpeke det potensielt problematiske ved at ekstra store utgifter til bøker og undervisningsmateriell må skyldes en funksjonshemming for at hele denne utgiften skal kunne dekkes. Det som bør være avgjørende for om hele den påløpte utgiften skal dekkes, er hvorvidt den enkeltes helse- og livssituasjon som sådan innebærer at det påløper ekstra store utdanningsutgifter. I så måte vil en for snever forståelse av begrepet "funksjonshemming" kunne virke innsnevrende. FFO vil derfor understreke betydningen av at det må være en bred forståelse av begrepet "funksjonshemming" som legges til grunn ved praktiseringen av regelverket.

FFO vil for øvrig påpeke at det foreslåtte stønadsnivået må reguleres med jevne mellomrom, for å unngå at dette ikke skal sakke akterut ift. det reelle kostnadsnivået på bøker og undervisningsmateriell.

Ungdomsparaplyen Unge Funksjonshemmede har for øvrig valgt å slutte seg til FFOs høringsuttalelse i sin helhet.

Vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESORGANISASJON

Margaret Sandøy Ramberg /s/
Leder

Liv Arum
Generalsekretær